Demokrasi Hayatımızda

Sınıf başkanı seçimi

Sınıfta kuralı kim koyar?

Mina'nın sınıfı, kuralları birlikte belirlemeye karar verir. Herkes önerisini ve gerekçesini söyler, sonra maddeler oylanır. En çok oyu alan öneriler sınıf kuralı olur. Kurallara katkı sağlayan öğrenci, onlara uymayı da daha çok benimser. İşte demokrasi böyle başlar.

DEMOKRASİ

Halk egemenliği, yani halkın yönetimde söz sahibi olmasıdır. Ama yalnızca bir yönetim anlayışı değil, aynı zamanda **bir yaşam ve davranış biçimidir**.

DEMOS + KRATOS

Kelime Antik Yunancadan gelir: **demos** halk, **kratos** güç, egemenlik demektir.

Demokratik insan: Farklı fikirleri dinler, kimsenin hakkını çiğnemez, her insanı eşit ve değerli kabul eder.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Demokrasi yalnızca seçim demek değildir. Evde, sınıfta ve mahallede **farklı fikirlere saygı duymak** da demokrasinin bir parçasıdır.

Üç yerde demokrasi

Evde

Hafta sonu planı yapılırken herkes düşüncesini söyler. Karar birlikte verilir, çocukların fikri de dinlenir. Ortak karar, herkesin plana katılmasını kolaylaştırır.

Okulda

Sınıf başkanı oyla seçilir. Sınıf kuralları önerilip oylanır. Bahçeye yapılacak spor alanı için öğrencilerin görüşü alınır.

Şehirde

Muhtar ve belediye başkanı halkın oyuyla belirlenir. Halk isteğini dilekçeyle yöneticilere iletir. Afet toplanma alanı belirlenirken muhtar halkın görüşünü alırsa daha çok destek görür.

Bir okulda seçim: Diyarbakır'daki bir ilkokulda sınıf başkanlığı seçimi bir hafta sürdü. Oy sandığı kuruldu, afişler asıldı, pusulalar basıldı. Adaylar okul gazetesi çıkarmayı ve turnuva düzenlemeyi vaat etti. Öğrenciler, demokrasiyi yaşayarak öğrendi.

BUNU UNUTMA

Küçük yaşta da demokrasiye katılabilirsin. Burdur'da bir grup çocuk, mahallelerindeki parkın onarımı için belediyeye dilekçe verdi ve parkları yenilendi.

Antik Yunan'da meclis (temsili)

Geçmişten bugüne

Demokrasi fikrinin ilk örnekleri Antik Yunan'da görülür. Zamanla "halkın devlet yönetiminde söz sahibi olması" anlamını kazanmıştır.

Demokrasinin Temel Nitelikleri

ÖZGÜRLÜK

Kişi düşünce ve davranışlarında özgürdür. Sınırı, başkalarına zarar vermemek ve yasalara uymaktır.

Örnek: Bir konuda farklı düşündüğünü saygılı biçimde söylemek.

EŞİTLİK

Din, cinsiyet, yaş ve meslek fark etmeksizin herkes yasa önünde eşittir.

Örnek: Seçimde bir öğretmenin de bir esnafın da birer oyu vardır.

SEÇME VE SEÇİLME

Vatandaş oy kullanarak yöneticisini seçer, şartları taşıyorsa kendisi de aday olabilir.

Örnek: Seçim günü sandığa gitmek; muhtarlığa aday olmak.

MİLLÎ EGEMENLİK

Yönetme gücü millete aittir. Millet bu gücü seçimle kullanır, seçtiği kişilere emanet eder.

Örnek: Milletvekillerinin halkın oyuyla belirlenmesi.

ÇOĞULCULUK

Farklı fikirler bir arada bulunur. Seçimlerde birden fazla parti ya da kişi aday olur.

Örnek: Mecliste farklı siyasi partilerin yer alması.

KATILIM

Vatandaş yönetimde söz sahibidir: oy kullanır, dilekçe verir, sivil toplum kuruluşlarında görev alır.

Örnek: Mahalle sorunu için belediyeye başvurmak.

HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ

Yöneten de yönetilen de yasalara ve bağımsız mahkemelerin kararlarına uymak zorundadır. Hiç kimse hukukun üstünde değildir. **Örnek:** Bir yöneticinin de mahkeme kararına uyması.

Haberlerde demokrasi

Haber	İlgili nitelik
Bir okulda sınıf başkanlığı seçimi için oy sandığı kuruldu, adaylar afiş astı.	Seçme ve seçilme, katılım
31 Mart 2024 yerel seçimlerinde belediye başkanları ve muhtarlar halkın oyuyla belirlendi.	Millî egemenlik, seçme ve seçilme
14 Mayıs 2023 seçimleriyle 600 milletvekili belirlendi, Meclis'e farklı partiler girdi.	Çoğulculuk, millî egemenlik
Bir bakan, herkesin hukukun kararlarına uymak zorunda olduğunu söyledi.	Hukukun üstünlüğü, eşitlik

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Hak ve özgürlükler **yasalarla korunur ve herkese eşit tanınır**. Bu durum adalet duygusunu güçlendirir, vatandaşın özgürce karar vermesini sağlar.

DİKKAT!

Seçimi kaybeden fikir de değerlidir. Sonuç ne olursa olsun **farklı fikirlere saygı** gösterilir.

Hangi davranış demokratik?

Demokratik	Demokratik değil
Söz hakkı isteyip beklemek.	Arkadaşının sözünü kesmek.
Sonucu kabul etmek.	Oyunu zorla değiştirtmek.
Herkese söz hakkı vermek.	Kararı tek başına vermek.

Cumhuriyet

CUMHURİYET

Gücünü halktan alan yönetim biçimidir. **"Cumhur"** halk, büyük kalabalık demektir. Halk, seçtiği devlet başkanı ve milletvekilleri aracılığıyla ülke yönetimine katılır.

ÖNEMLİ

Her yıl **29 Ekim**'de Cumhuriyet Bayramı'nı kutlarız. İlk cumhurbaşkanımız **Mustafa Kemal Atatürk**'tür.

Demokrasimizin gelişimi

23 Nisan 1920	1 Kasım 1922	29 Ekim 1923	1930-1934
TBMM açıldı	Saltanat kaldırıldı	Cumhuriyet ilan edildi	Kadınlar seçme ve seçilme hakkı aldı

Birinci Meclis (temsilî)

Cumhuriyetin özellikleri

- Devlet başkanı ve milletvekilleri **seçimle** gelir.
- Görev **belli bir süre** içindir, seçimler belli aralıklarla yapılır.
- Halk memnun değilse yöneticisini oyuyla **değiştirebilir**.
- Yönetimde belli kişilerin değil, **bütün halkın** yararı esastır.
- Herkes anayasaya ve yasalara uyar, **eşitlik** esastır.

1930'larda kadınlar sandıkta (temsilî)

Türk kadınının hakları

1930: Belediye seçimleri
1933: Muhtarlık ve ihtiyar meclisi
1934: Milletvekili seçimleri

Türk kadını bu haklara birçok ülkedeki kadınlardan önce kavuştu.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Kadınlara siyasi hak verilmesi **kadın erkek eşitliğini** yönetime taşıdı. Toplumun yarısı yönetime katılmadan gerçek bir halk egemenliğinden söz edilemez.

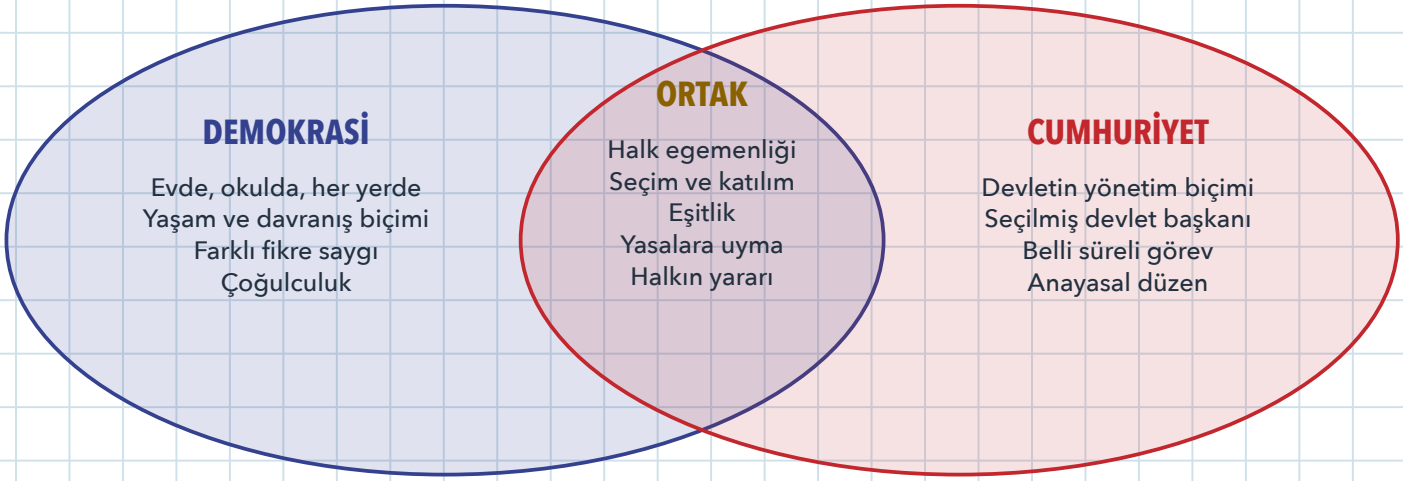
Atatürk'ten cumhuriyet üzerine

"Egemenlik kayıtsız ve şartsız milletindir."

"Cumhuriyet sizden 'fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür' nesiller ister."

"Sebep ne olursa olsun vatandaşın derdine çare bulmak, yardım etmek ve destek olmak, Cumhuriyet hükûmetinin koşacağı bir vazifedir."

Demokrasi ve Cumhuriyet

Atatürk bu ilişkiyi şöyle anlatır

"Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemi ile devlet şekli demektir."
"Demokrasinin en çağdaş ve mantıklı uygulamasını sağlayan hükümet şekli, cumhuriyettir."

Cumhuriyete uygun	Cumhuriyete uygun değil
Devlet başkanının halkın oyuyla seçilmesi	Yönetimin babadan oğula geçmesi
Yöneticinin süresi bitince seçime gitmesi	Bir kişinin ömür boyu yönetmesi
Yöneticinin de yasalara uyması	Yöneticinin yasalardan üstün olması
Tüm halkın çıkarının gözetilmesi	Yalnızca bir grubun çıkarının gözetilmesi

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Cumhuriyetin ilanı demokrasimizi **güçlendirdi**: Devletin başına seçimle gelinmeye başlandı. Demokratik cumhuriyette halk, **özgür seçimler ve katılımla** yönetimde söz sahibidir.

BUNU UNUTMA

Cumhuriyeti korumak; oy kullanmak, yasalara uymak, ülkenin tarihini bilmek ve farklı fikirlere saygı duymakla mümkündür.

Gençliğe Hitabe

"Ey Türk gençliği! Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir..."

Atatürk'ün Nutuk'unun son sayfasından. Yani en önemli görevin, Türkiye'nin bağımsızlığını ve cumhuriyeti sonsuza dek korumaktır.

Notlarım

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Demokrasi yalnızca devlet yönetimiyle ilgilidir.
☐ 2. Kadınlar milletvekili seçme ve seçilme hakkını 1934'te kazanmıştır.
☐ 3. Demokrasi kelimesi Antik Yunancadan gelir.
☐ 4. Cumhuriyette yönetim babadan oğula geçer.
☐ 5. Hukukun üstünlüğüne göre herkes mahkeme kararlarına uyar.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Çoğulculuk	☐	Yönetme gücünün millete ait olması
B) Katılım	☐	Seçimlerde birden fazla parti ya da kişinin aday olması
C) Eşitlik	☐	Vatandaşın oy ve dilekçeyle yönetimde söz sahibi olması
D) Millî egemenlik	☐	Başkasına zarar vermeden düşünceyi açıklamak
E) Özgürlük	☐	Herkese aynı hakların tanınması

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **29 Ekim 1923** | **TBMM** | **Atatürk** | **1 Kasım 1922**

1. Saltanat ..... tarihinde kaldırılmıştır.
2. 23 Nisan 1920'de ..... açılmıştır.
3. Cumhuriyetin ilan tarihi ..... 'tür.
4. İlk cumhurbaşkanımız ..... 'tür.

D. Düşünelim, yorumlayalım

1. Kaan'ın sınıfında gezi yeri seçilecektir. Öğretmen önerileri tahtaya yazar, herkes oy verir. Kaan'ın önerisi az oy alır, ama o sonuca saygı duyup geziye katılır.

a) Bu olayda demokrasinin hangi nitelikleri görülmektedir? İki tane yazınız.
b) Kaan'ın davranışını demokratik insan özellikleri açısından yorumlayınız.

2. Bir ülkede devlet başkanı halkın oyuyla ve belli bir süre için seçilmektedir. Başka bir ülkede ise yönetim babadan oğula geçmekte, halka görüşü sorulmamaktadır.

a) Bu ülkelerden hangisinde cumhuriyet vardır? Nedenini yazınız.
b) Demokrasi ve cumhuriyet arasındaki ilişkiyi bu örnek üzerinden açıklayınız.

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!